

Op zoek naar balans

BRANDGANZEN BEJAGEN OP GOEREE- OVERFLAKKEE

‘Trek even een pluk riet over je heen. Dan lig je beter verdekt.’ Jacco van Gulp ligt samen met zijn twee jachtmaten in de slootkant van een polder nabij het dorp Dirksland op Goeree-Overflakkee. Wachtend op invallende brandganzen. In de vroege ochtend vliegen deze vanaf de slik- en zandplaten in het Haringvliet de akkervelden op om te foerageren.

Tekst en foto's Douwe Anne Verbrugge

Ze praten met een Zeeuws accent – de ‘g’ als een ‘h’ uitgesproken – en ze voelen zich misschien ook wel Zeeuws, maar Goeree-Overflakkee behoort toch echt tot de Zuid-Hollandse eilanden. ‘En daar zijn we gezien de jacht ontzettend blij mee’, vertelt Jacco van Gulp (36). Hij is fauna-commissaris bij de Wildbeheereenheid Goeree-Overflakkee. De WBE beheert een gebied van 42.000 hectare met zo’n 220 jagers. ‘Wij krijgen van de provincie Zuid-Holland ruim baan om de brandganzen te bejagen: verschillende soorten lokkers mogen we inzetten en we kunnen ze bejagen vanaf een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang. Alleen van 1 november tot 15 februari mogen we ze niet schieten. In Zeeland verschilt de regelgeving per postcodegebied. Daar zou je toch gek van worden?’

Ontwakend water

Handig manoeuvreert Jacco zijn Ford pick-up over de nog verduisterde dijkweggetjes van ouderwets smalle afmetingen. ‘Over een uur komt de zon op’, weet hij. Bovenop een dijk parkeert Jacco zijn auto om te kijken of er brandganzen op de platen zitten. Zilverlicht glinstert op het ontwakende water van het Haringvliet. ‘Het is te bewolkt om ze te zien, maar ze zitten er wel. Beetje wind, grijze wolken. Perfect weer voor de ganzenjacht. Kom, we gaan het jachtveld in.’ Berend Klooster (30) en David Bijloo (21) zetten daar in de schemer van de ochtend de lokganzen uit. Een haas schiet weg in het zicht van de koplampen. Van Gulp: ‘Daar ben ik zo trots op. We hebben de afgelopen jaren intensief de kraai bejaagd en we hebben bij de boeren sterk gepleit voor het inzaaien van bloemrijke akkerranden. En met resultaat. Het haas was hier bijna weg, nu floreert ie weer. Ons werk doet er toe!’

Berend Klooster in afwachting van de brandganzen

Keffende brandganzen

'Kom jongens, we gaan zitten', maant Berend de anderen richting de rietkraag aan de slootkant. 'De eerste vier 'brandjes' komen eraan, over rechts, boven die bomenrij.' Beetje brak neemt Berend zijn positie in. 'Laat mij maar even lekker zitten hier tussen de riethalmen. Ik had gisterenavond een bruiloftsfeestje. Werd een beetje laat', lacht hij David en Jacco toe.

David prepareert zijn megafoon met lokroepen. Het gekwetter van eenden schalt over de polder, waarop een gegrinnik volgt

vanuit de rietkraag. David: 'Ehmm... even kijken hoe dit ding werkt, ik heb 'm geleend van een jagersvriendje.' Dan klinkt het typerende 'gekef' van de brandgans. Tevreden staart David voor zich uit, maar de vier 'brandjes' hebben hun heil inmiddels op een ander akkerveld gezocht.

Geen slagveld

Zo'n kleine vierduizend brandganzen schoten de jagers van WBE Goeree-Overflakkee afgelopen jaar. Jacco: 'De brandgans is van oorsprong een gans die alleen in de wintermaanden hier was. Hij broedde toen op Spitsbergen, Groenland en Nova Zembla.' Sinds 1991 broedt de brandgans ook in Nederland en is sindsdien flink in aantal toegenomen. De begroeide en onbegroeide slik- en zandplaten in de Haringvliet zijn populair, nergens anders in Nederland is de brandgans zo massaal aanwezig. 'Onze bestrijding is effectief. Hadden de boeren hier een paar jaar geleden in totaal 150.000 euro aan schade, dat bedrag is vorig jaar teruggelopen tot 65.000 euro. Aan de andere kant: we voeren geen kruistocht tegen de brandgans. Ganzen horen erbij. Een boer kan ermee leven als hij 100 tot 200 euro schade heeft. Het gaat om het zoeken naar de balans. Dat is de echte jacht. We zitten hier niet op een slagveld. Vandaar ook onze goede samenwerking met Sovon en Staatsbosbeheer. We helpen hen met het ringen van de ganzen. Dat is belangrijk voor onderzoek om meer inzicht te krijgen in biologie en gedrag van de gans. Dat is ook voor ons van belang.

Onrustig

Met het stijgen van de zon boven de kimme van het Haringvliet, verschijnen er steeds meer groepen ganzen, in steeds groter wordende formaties. Voordat de brandganzen de akkergrond bereikt hebben, klinken de schoten van de drie Flakkeeënaars en tuimelen er twee, soms meer ganzen uit de lucht. Dan mag Ivo aan de slag, de tweejarige Duitse Staande Langhaar. Jacco: 'Hij is al onrustig vanaf het moment dat ik vanmorgen vroeg mijn geweerkast opende.' Drie geschoten 'brandjes' worden vakkundig binnengehaald door Ivo. 'Soms laat ie in zijn jeugdig enthousiasme wat steekjes vallen, maar dit gaat lekker.' Een volgende groep ganzen komt over, maar vliegt verder. Nog een groep volgt. 'Die komme mooi', klinkt het met een Zeeuws accent vanuit de rietkraag. Na het antwoord, 'Da zeggie ol de hele tiet', wordt er even zachtjes gegrinnikt. Gekef uit de luidspreker geeft de brandganzen het vertrouwen dat het veilig is. De dwarrellanding wordt ingezet door de zwart-witte gansjes, waarna een paar seconden later de lopen uit de rietkragen tevoorschijn komen. Met de bekende plof vallen de brandjes op het gemaaide gerstveld.

Niet de meest slimme vogels

'Dat ding werkt echt goed', lacht David voluit terwijl hij zijn luidspreker opnieuw instelt. 'Ik heb niet eerder meegemaakt dat de ganzen zo vaak en snel terugkeren.' Berend: 'De brandganzen zijn dan ook niet de meest slimme vogels. Als je schiet kan het zomaar zijn dat dezelfde groep binnen 20 minuten op dezelfde plek terugkeert. De grauwe gans is veel slimmer. Als er op ze is geschoten, zie je ze een halve dag niet meer. En zij inspecteren hun landingsplek ook beter; je hoort ze met hun gegak elkaar waarschuwen als ze de boel niet vertrouwen. Dat vind ik toch ook wel erg mooi hoor. Het hoort bij het spel van het jagen.' Jacco: 'Maar voor de boer is de brandgans daarom wel schadelijker. Ook al jaag je 'm weg van je grasland of net ingezaaide akkerland; binnen een half uurtje is ie terug. Je blijft bezig.'

David Bijloo test de megafoon

Beheersing

De ganzen blijven komen. Zo nu en dan een nijlgans, wat grauwe ganzen, maar vooral brandganzen. En een eend. 'Die is voor de pot.' Een schot uit het geweer van David klinkt. De eend duikt. Ivo haalt 'm binnen. Zo makkelijk kan het gaan. David: 'We schieten eenden als ze op kleur zijn, vooral woorden. En ja, ik vind een eend wel lekkerder dan een gans. Alhoewel... de borstfilet van een jonge gans is net als biefstuk. Maar nu graag eerst koffie met koek, we kunnen bezig blijven.' Want inderdaad, de een na de andere groep ganzen vliegt over. Op de vraag of er geen andere jagers worden uitgenodigd om hier te komen schieten, antwoordt Berend met een grimas op zijn gezicht: 'Ze vragen mij wel eens waar ik het liefste op jaag. Weet je wat ik antwoord? Op mijn buurjagers, haha. Nee hoor, dat is een geintje. Waar het om gaat is dat mijn jachtveld mij heilig is. Dat geldt voor veel jagers. Je nodigt daarom niet zo snel groepen andere jagers op jouw grond uit.' Maar het gaat ook om de beheersing', vult Jacco hem aan. 'Ik kom uit een familie van jagers. Dat gaat wel tien generaties terug. Het wemelt binnen onze familie van de mooie jachtverhalen. Zo werd mijn opa op zijn 16e het veld ingestuurd met zes patronen. En hij moest terugkomen met zes stuks wild. Dan leer je als vanzelf goed te jagen. Waar en wanneer schiet ik? Dat zijn essentiële keuzes tijdens de jacht.'

Ook al jaag je 'm weg, binnen een half uurtje is ie terug. Je blijft bezig

Langhaar Ivo bezorgt de eend bij zijn baas, Jacco van Gurp

Opgerold

Dat de Flakkeeënaars als jager van alle markten thuis zijn, blijkt wel als Berend een tussen de lokganzen neergevallen brandgans ophaalt. Precies op dat moment komt vanuit het schijnbare niets een koppeltje ganzen aangevlogen. Met een ongekende elasticiteit rolt hij zich op tussen de lokganzen, verdekt onder zijn camouflagejas. Wachtend. En geplaagd vanuit de rietkraag met geplaatste opmerkingen. Totdat Berend zich omkeert, zijn loop verticaal de lucht insteekt en een brandgans naar beneden haalt. Met gepaste trots loopt hij terug met een gans in de hand. 'Ik stink wel naar de stront. De boer heeft hier van de week nog gemest...'

Het tableau telt na de jachttochtend zo'n twintig ganzen. Berend: 'Mooi genoeg. We stoppen ermee. De ganzen brengen we zo meteen naar een koelcel op een nabij gelegen boerderij. Een poelier uit de Hoeksche Waard haalt ze daar op.'

Voor een brandgans krijgen de jagers 25 cent. Een grauwe gans levert twee kwartjes op. 'Dat is niet veel inderdaad, maar ik ben blij dat de ganzen voor de consumptie zijn bestemd.' Voordat de terugweg wordt aangevangen, verdwijnen ook de lokganzen in de achterbak van de auto. Opgevouwen en wel. 'Heel vroeger ging dat makkelijker', vertelt Jacco. 'Mijn opa werkte met levende lokganzen. Rietganzen die in manden zaten. Aan het einde van de jacht mochten de ganzen de manden uit; ze vlogen rechtstreeks terug naar de boerderij van mijn opa. Dat is – net als vandaag – toch optimaal genieten van je jachtgrond!' •

We voeren geen kruistocht tegen de brandganzen